

Kirkegårdenes kultur og danskernes

Af Birte Weiss

En kirkegård fortæller meget om det samfund, den er placeret midt i.

På de gamle kirkegårde kan man endnu se, hvordan der fra egn til egn har været forskellige traditioner f.eks. med hensyn til anlæg og beplantning. Endnu kan man også se nogle af de store, gamle familiegravsteder, der fortæller om stærk familiefølelse og om en tid, hvor danskerne i højere grad end i dag var knyttet til en bestemt egn. Gamle gravmonumenter fortæller, direkte eller indirekte, i deres udformning og med de varierede indskrifter om de afdøde og deres position i lokalsamfundet.

Men man kan også på de gamle kirkegårde se, hvordan de individuelle præg efterhånden er blevet mindre.

Og på de nyere kirkegårde er det nok så meget regelrette anlæg, der bærer præg af en tiltagende anonymisering. Lange gange med regelmæssige gravsteder, med meget ensartet beplantning og meget ensartede monumenter. Det er en sjældenhed, at der etableres nye, store familiegravsteder. Familien er spredt ud over landet og lever ikke mere samlet på en bestemt egn.

Ensartetheden på de nyere kirkegårde er til en vis grad en følge af de rammer, der er lagt for, hvad der må plantes og i øvrigt placeres på gravstederne. Men fællespræget forstærkes yderligere af, at flere og flere overlader det kirkegårdenes ansatte at beplante og vedligeholde gravstederne.

Der er ikke mange gravsteder, som skiller sig ud, og gravmonumenterne fortæller ikke meget om dem, der er begravet. Der er sket en anonymisering, som er kulmineret med de mange urnenedsættelser i fællesplæner, hvor der ikke sættes noget minde over den enkelte.

Foreningen for Kirkegårds-kultur har nu i 75 år arbejdet med alle de forskellige aspekter af begrebet kirkegårds-kultur. Foreningen har bidraget til at belyse de danske

kirkegårdes historie og udvikling. Det er også et bidrag til belysning af danskernes livsmønstre og samfundskulturen. Desuden kan man bl.a. glæde sig over foreningens initiativer til at få udformet nye forslag til gravminder.

Det er værdifuldt, at der findes en forening, som tager disse emner op. Og det er værdifuldt, at Foreningen for Kirkegårdskultur også gennem alle 75 år har ansporet til og tilbudt sig som ramme for diskussioner om den aktuelle udvikling i danskernes forhold til død og begravelse.

Det er der grund til at takke foreningen for. Der er også grund til at kvittere for indsatsen med henblik på at højne de danske kirkegårdes æstetiske kvaliteter. Midlet er inspiration og bidrag til diskussioner om, hvordan man skaber nye kirkegårde og tilpasser og regulerer de gamle uden at ensrette. Og uden at man kaster vrag på traditioner eller ødelægger det bevaringsværdige.

Det er en svær balancegang, som det er godt at have engagerede lægfolk og udogmatiske fagfolk til at hjælpe med til at holde.

*Birte Weiss, København
Kirke- og Indenrigsminister, MF.*